

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban évről-évre:
 Egy évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 .
 Helyben kifizetésre:
 Egy évre — 20 kor.
 Negyedévre — 8 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre — 24 kor.
 Negyedévre — 8 .

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Mindenki számára megengedjük a hűség és a tisztaság híveinek kivételével.

Szociális és kiadványi:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kizárólag visszajelzésre vagy megrendésre nem vállal kötelességet.

Hirdetések és kiadványok a kiadványi hivatalban intézendők.

Helyes cím: Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

NAGYVÁRAD, szeptember 29.

A besztercebányai installáció.

(—a.) A felvidéknek egyik fontos gócpontján, *Besztercebányán*, fényes ünnepek, megérdemelt érdeklődés, az öröm és lelkesedés impozáns nyilatkozatai között igatták püspöki székebe az új főpásztort, *Radnai Farkas* püspököt.

Minket, váradiakat, közelebbről érdekel a besztercebányai installáció, — hiszen az új püspök itt nőtt fel városunkban, itt vetette meg ismereteinek, képzettségének, előmenetelének alapját, itt töltötte munkában férfikorának legjavát, itt érte az apostoli szék és az apostoli király kegye, mely megyés püspökké tette, innét indult el a nagy apostoli munkára, mely reá a püspöki széken várakozik.

De ugyis mint a magyar kath. közvéleménynek egyik szerény közege is elég közelről érint bennünket a besztercebányai installáció. Hiszen egy nemzetiségileg ugyancsak exponált vidéken fekvő egyházmegye új püspökének székfoglalásáról van szó.

Magyar szempontból minden hazafinak örülnie kell, hogy Besztercebánya püspöki székebe olyan főpap ül, aki itt a Körözs mentén tanulta meg a zengetes magyar nyelvet s itt szivta magába a magyar föld szeretetét.

Nagy csapás volt az a magyar nem-

zetre, hogy utolsó szabadságharcunk után olyan sokáig tartott az absolutizmus. Annak a két évtizednek a pusztítását még most sem tudtuk teljesen helyrehozni.

Az absolut korszak kormányai nemzetiségi vidékeken olyan főpapokat ültettek a püspöki székbe, akik lápot adtak a nemzetiségi aspirációknak.

Szomorú példa reá éppen Besztercebánya, melynek püspöki székebe az absolut kormány a hirhedt Moyzest ültette, ki a felvidéknek Strossmayere volt. B. e. Ipolytól, aki Moyzesnek közvetlen utódja volt, magam hallottam, hogy Moyzes főpap léte reá annyira belemerült a pánszláv agitációkba, hogy papnöveldeje valóságos fészke volt a pánszlávizmusnak, minden tanár és előjáró pánszláv volt, kiket Ipoly mindjárt az első esztendőben mind kitett a szemináriumból.

Azóta persze Ipolyi, Bende és Rimély kormányzása alatt, amely időszak több mint három évtizedet tett ki, teljesen megváltozott az egyházmegye képe és pedig a magyarság szempontjából igen öröndetes módon; papjai azóta elsőrendű apostolai a magyar állameszmének és a magyarosodásnak, de Besztercebánya püspöki széke magyarság szempontjából ma is elsőrendű fontosságú, hol nemcsak a vallás apostolának, hanem egyúttal a magyarság apostolának is kell lennie a főpásztornak.

Mi, akik közelről ismerjük az új püs-

pököt, tudjuk, hogy mily hatalmas oszlopot nyert benne a felvidéki magyarság. Most székfoglaló beszédeiből megtudta ezt az egész egyházmegye és az egész magyar közvélemény.

Kétszeres örömmel köszöntjük magas méltóságában, nagyfontosságú vallásos és hazafias missiójának kezdetén az új főpásztort, kinek működéséből méltán vár sokat az egyház és a haza.

*

A besztercebányai installációról saját külön tudósítónk távirati értesítése a következő:

A fogadtatás.

Besztercebánya és Zólyommegye közönsége nagy előkészületeket tett az új megyés püspök: *Radnai Farkas* fogadására.

A fogadtatási ünnepek Zólyomban kezdődtek, ahova a püspök elé utazott a káptalan és Besztercebánya város küldöttsége.

Zólyomban *Skrovina Mátyás* ottani polgármester üdvözölte, amire *Radnai* püspök meleg közvetlenséggel válaszolt.

Ezután együtt folytatták az utat Besztercebányára.

Itt a vasutnál ezernyi és ezernyi tömeg gyűlt össze a főpásztort fogadására, köztük a város legelőkelőbb férfiai s a káptalan kiküldöttjei. A város nevében *Csesznák Gyula* kir. tanácsos, polgármester üdvözölte a városi testület élén, szeretetteljes szavakkal.

A városba vezető út valóságos diadalme-

„TISZÁNTUL“ TÁRCZAJA.

Régi szerelem.

Irta: Guy de Maupassant.

Tea ideje volt, mielőtt még lámpát gyújtottak volna. A villa ott állott a tenger felett s a lemenő nap rózsásra festette utját az égen. Jobbfelől a messzeségben a hegyek csipkés szélé belevágódtak az ég halványuló bitorába.

A szerelemről beszéltek, erről a régi témáról. Az alkonyat édes melankóliája lehalakította a szavakat, gyöngédséggel töltötte meg a szíveket és ez a szó «szerelem», amely majd valami erős férfihangon, majd valamelyik aszszony behízogó hangján édes csengéssel ismétlődött meg, beárasztotta a kis szalont.

— Szerethet-e több éven át az ember?
 — Igen! — mondta valaki.
 — Nem! — mondták mások.

Eseteket említettek fel, példákat idéztek és mindannyian, férfiak és nők, tele nyugzó emlékekkel, amelyeket nem sorolhattak fel, elfo-

gódottan beszéltek erről a banális, vagy magasztos dologról, két léleknek édes, titokzatos akkordjáról. Akkor valaki, akinek a szeme a messzeségbe kémlelt, hirtelen megszólalt:

— Ah nézzük csak . . . mi az?

A tengeren, a láthatár legszélén valami szürke, óriási massa emelkedett ki. Az aszszonyok felállottak és úgy néztek a messzeségbe. Valaki megszólalt:

— Az Korzika! Vagy kétszer-háromszor évenként meg lehet látni, ha a levegő rendkívül átlátszó és ha a ködök és párák, amelyek a messzeséget rendszeren elfátyolozzák, szétoszlanak.

Es mindenki meg volt lepelve, meghökkent, szinte megdöbbsent annak a világnak az erőszakos megjelenésén, amely mint valami fantom merült fel a tengerből.

Akkor egy öreg úr, aki semmit sem szolt még, ezt mondotta:

— Azon a szigeten, amely előttünk így felbukkant, mintha csak meg akarna felelni arra, amiről beszélgetünk, a tartós szerelemnek, a hi-

titetlenül boldog szerelemnek egy esetét figyelhettem meg, elmondom önöknek ezt a csodálatos visszaemlékezésemet,

Ot évvel ezelőtt bentartam Korzikát. Ez a vad sziget kevésbé ismeretes előttünk, messzebb fekszik, mint Amerika, noha olykor-olykor mint például ma, francia partokról is meg lehet látni. Képzeljének el maguknak világot az ő állapötában. Hegyek szakadékoktól elválasztva, amelyekben folyók tájtékanak; sehol egyetlen síkság, csak óriási sziklatömbök gránitból és hatalmas földhalmok, amelyeket hatalmas gesztenyeerdők borítanak. Szűzies, miveletlen, elhagyatott terület, amelyben csak itt-ott akad egy egy falu. Semmiféle kultúra, ipar vagy művészet. Különösen meghatja az embert ebben a kemény, elragadó világban az örökös közömböség ama csábító formákkal szemben, amelyeket művészetnek neveznek.

Egy hónap óta kalandoztam már ezen a pompás szigeten és úgy éreztem, mintha a világ végére értem volna. Semmiféle fogadó vagy kocsmá az utakon.

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

jainál ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál

influenza után ajánljatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszűnteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czzéggel legyen ellátva:

Sirolin

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

480.

net volt. Két oldalt állottak a testületek, az iskolák növendékei s az ünnepi ruhába öltözött közönség.

Radnai Farkas a székesegyházba hajtatott, a hol a káptalan tagjai fogadták. A nagyprépost által nyújtott keresztet a püspök megcsókolta s az énekkar hangjai és harangzugás mellett vonult a templomba, ahol rövid imát mondott s a püspöki palotába visszavonult.

Este a kath. legényegylet fáklás zenével és szerezéddal tisztelgett a püspöki palota előtt az új egyházfejedelemnek.

Ilyen fényes és meleg fogadtatás még nem volt Besztercebányán.

A tisztelgések.

Szerdán a nap jó részét a tisztelgések foglalták le. Az ünnepélyre a közel- és távolvidékről beözönlött közönség ellepte a pazarul díszített és fellobogózt város. Küldöttségek érkeztek a szomszédos megyékből: Turóc-, Hont- és Nyitra megyékből, a főispánok vezetése alatt. Megérkeztek az ünnepségre a nagyváradai káptalan, Bihar megye küldöttsége, gróf **Wickenburg** és **Schmidt** volt államtitkárok, báró **Radvánszky** Béla, **Kiss** Pál, stb.

Délután volt a tisztelgés. A püspöki palota nagy termében tisztelgtek a káptalan, a különböző felekezetek, köztük a lutheránus és izraelita hitközség; a város, megye, a szomszédos vármegyék, az állami hivatalok, testületek, egyletek, intézetek.

Mindannyinak ékesszólóan, a szív melegével fogadta az egyházfejedelem a tisztelgést. Igen jó benyomást tettek a küldöttségekre a hazaszeregetől lángoló válaszok, amelyekben hangoztatta a püspök, hogy mindannyian együtt kell vele munkálkodni a hazafiságban s a hazaszeretet legyen működésük irányítója.

Összesen huszonöt küldöttség járult a püspök elé.

Este fényesen kivilágították a várost. A katonazene szerezéddal adott a püspök tiszteletére.

Az ünnepélyes beiktatás.

Az egész ünnepségek fénypontja az ünnepélyes beiktatás volt, amely tegnap, csütörtökön ment végbe.

A püspöki lak szomszédságában levő székesegyházig a papság, az egyesületek és testületek képeztek sorfalat.

A káptalan tagjai és a magasabb rangu egyházi férfiak diszben a baldachinnal a székesegyházból átvonultak a residenciába a beiktandó püspökért, aki csakhamar teljes főpapi ornátusban megjelent s harangzugás között vonult a székesegyházba. Itt az *Ecce sacerdos . . .* hangjai fogadták.

A beiktatás a szokásos módon folyt le; felolvasták a pápa brevejét, ő Felsége legfelsőbb adománylevelét.

Majd kezdetét vette az ünnepélyes szentmise, amelyen az új püspök pontifikált, a káptalan tagjai, a nagyváradai káptalan küldöttségei és az alsóbb papság segédlete mellett.

Kimagasló fénypontja volt a beiktatásnak az a remek, minden ízében lenkolt és hazafias érzelmektől duzzadó ünnepi beszéd, amelyet az új egyházi tartott a minden zugában megteelt templomban.

A szent mise alatt az egyházi énekkar remek egyházi műdarabokat adott elő, **Kersch** Ferenc esztergomi főszékesegyházi karnagy vezetése alatt.

A díszbéd.

Délben a beiktatás alkalmából az új püspök 250 terítéktű díszbédet adott a katolikus legényegylet tágas helyiségében, amelyen a nagyváradai káptalan és Bihar megye, valamint a nagyváradai káptalani uradalom küldöttségei is részt vettek.

Radnai püspöktől jobbra **Beöthy** László főispán, **Scherl** György, gróf **Wickenburg** Márk ny. államtitkár, **Platz** Bonifác tanker. főigazgató, báró **Radvánszky** Béla, **Osztrólczy** képviselő stb. — Balról **Kürthy** Lajos solymosi főispán, **Schmidt** ny. államtitkár, dr. **Répassy** alispán, **Grócz** Béla váradai apát-kanonok, **Csesznák** Gyula besztercebányai polgármester, **Jusch** Ferenc képviselő, **Havrán** János püspöki helynök, nemeskéri **Kiss** Pál képviselő; — a püspökkel szemben **Visnyovszky** László nagyprépost, dr. **Karsch** Lollion váradai kano-

nok, dr. **Szekely** István egyetemi tanár, ifjú **Jusch** György turóczi főispán stb.

Hatalmas, nagy hatású pohárköszöntőt mondott a püspök a pápára, királyra és a kormányra.

Visnyovszky László nagyprépost fordulatokban gazdag tószóban az új püspököt éltette, akivel az elárult egyházmegyét a Gondviselés megáldotta.

Csesznák Gyula polgármester, dr. **Répassy** alispán, valamint dr. **Steinberger** Ferencz apát-kanonok és dr. **Beöthy** László főispán igen szép pohárköszöntőkben az új egyházfejedelmet üdvözölték és köszöntötték fel.

Végül **Radnai** Farkas püspök a vendégeire emelte poharát.

Este a Bihar megyéből és Nagyváradról jelenlevő küldöttségi tagok vacsorán a püspök vendégei voltak.

Néppárti gyűlés.

A körmendi kerület polgárai **Nádasdon** 1904. október hó 2-án, vasárnap d. u. 2 órakor néppárti népgyűlést tartanak, a gyűlésen **Udvary** Ferencz, orsz. képviselő, dr. **Lillin** József, ügyvéd és **Tillmann** Béla szerkesztő tartanak beszédeket.

Uj választások.

Egy képviselő lemondásával merült fel az új választások híre. Gróf **Erdődy** Gyula, a fel. ö. kerület képviselője lemondott mandátumáról. Választói kérésére azonban elállott szándékától, de egyttal kijelentette, hogy megbízólevelét csak tavaszig tartja meg, mert akkor ugyanis új választások lesznek. Gróf **Erdődy** a képviselőháznak egyik legrokonszenvesebb tagja. Kevés beszédű ember. Tehát, amit mond, azt megrája.

Gróf **Erdődy** kijelentése nem jött váratlanul. Azok, kik a parlamenti életben régóta benn vannak, egész más előjelekből következtetnek arra, hogy előbb lesz-e választás, avagy később? A három-négy kapitulációt kiszolgált képviselők olyanok, mint a prairie indianusa, a ki a bozotban és avarban lassan kuszó ellensé-

Öszvéren járva eljut az ember a tanyákhoz, a melyek odatapdnak a hegyoldalhoz és szinte lebegnek a szakadékok felett, amelyekből esténként szakadatlan moraj hangzik fel, valami folyónak a mély tompa hangja. Kopogtatunk ezeknek a házaknak az ajtaján. Ejjeli szállást, élelmet kérünk más napig. Es oda ülünk az egyszerű asztal mellé és ott alszunk az egyszerű hajlékban, másnap pedig megszorítjuk a házigazda kezét, aki elkísér bennünket a szomszéd falu határáig.

Egy este, tízórai gyaloglás után, egy kis házikóhoz értem, amely magánosan állott egy völgynek a torkolatánál. A két nagy sziklafal egészen elzárta ezt a végtelenül szomorú völgyet.

A kunyhó körül néhány szőlőtő, kis kert és odébb néhány gesztenyefa: keresetforrása, vagyona ennek a szegény földnek. Az asszony, aki fogadott öreg volt, de tisztán volt öltözve.

Az ember, a ki szalmaszékenült, felállott, hogy köszöntsön, és leült, a nélkül, hogy csak egyetlen szót is szólt volna. Élete párja magyarázta:

— Bocsanat, de süket a szegény. Nyolcvankétéves.

Jól beszélt francziául. Meglepetten kérdeztem:

— Nem korzikai?

— Nem — felelte. — De már ötven éve élünk itt.

A halálos rémület érzése fogott el arra a gondolatra, — hogy emberek ötven hosszú évet töltöttek itt, távol emberi telepektől, városoktól.

Egy öreg pásztor lépett be, vacsorához ültünk, amely egyetlen fogásból állott, sűrű levesből, amelybe krumplit, szalonnát és káposztát főztek bele.

Amikor a lakomának vége volt, az ajtó elé ültem.

A lelkem tele volt szomorúsággal a komor tájék, a szorongó érzés miatt, amely az utas kietlen vidékeken néha elfogja. Mintha minden közel volna a végéhez; az élet, az egész világ.

Hirtelen eszünkbe jut az élet borzasztó nyomorúsága; mindennek a semmisége, a szív magányossága.

Az öreg asszony odaült mellém azzal a kíváncsisággal, amely alapjában véve minden lélekben ott lappang.

— Franciaországból jön? — kérdezte.

— Igen. Kedvtelésből utazom.

— Bizonyosan Párisból való?

— Nem, Naucyból.

Mintha valami különös izgatottság lepte volna meg. Halk hangon ismételte:

— On Naucyból való?

A férje jelent meg most az ajtóban, érzéketlenül, mint a süketek. Az asszony folytatta:

— Nem tesz semmit; nem hall. Aztán né-

hány másodperc múlva: — Hiszen akkor ismerős Naucyban?

— Igen, csaknem mindenkit ismerek.

— A Sainte-Allace-családot is?

— Igen, nagyon jól, apámnak a barátai voltak.

— Hogy hívják önt?

Megmondtam a nevemet. Rám nézett, aztán azzal a halk hanggal, mely emlékeket ébreszt, így szólt:

— Igen, igen, még jól emlékszem. Hát Brisamarékból mi lett?

— Már mind meghaltak.

— Ah! Hát Lermontékat ismerte-e?

— Igen, az utolsó, az tábornok.

— Igen, Henri de Lermont. Az a testvérem.

Meglepetésemben tágra nyílt szemekkel néztem rá. Es hirtelen visszaemlékeztem valamire.

A dolog nagy botrányt idézett elő annak idején az előkelő világban. Egy fiatal, szép és gazdag leányt, Susanne de Lermont-t, annak a huszárezrednek az egyik altisztje, amelynek az ő apja volt a parancsnoka, elcsábította. Szép leány volt, parasztfiú, hanem ugyancsak délcegen festett rajta a dolmány.

A leány meglátta és megszerette. De hogy hogyan beszélt vele, hogyan értették meg egymást? Hogyan merre a leány neki bevallani a szerelmét? Ezt sohasem lehetett megtudni.

gének közeledését már megérzi akkor, amidőn a fehér embernek még fogalma sincs arról, hogy veszély fenyegeti.

A nemesek és bárók gyártása, ilyen előjel. A főispánok meggyeszerzte lázasan érintkeznek a kerületek befolyásos embereivel; a választási oszlopokkal. Ez is ilyen előjel. Egyes kormánypárti képviselők beszámolnak s ezeket csapatosan kíséri le a »gárda«. Ez is ilyen előjel. Tehát igaza van Erdődynek; közelegnek a választások.

A város rendezése.

— A közlekedési és szépészeti szakbizottság ülése. —

Fontos, közérdekű dolgokban tanácskoztott tegnap Nagyvárad város szépészeti és közlekedési szakbizottsága. Az ülés folyamán felszólalás történt az irányban is, hogy végre szükséges volna szorososan meghatározni, meddig terjed a város belterülete, s meddig adható ki további építkezésekre engedély. Ha valaki pl. a Kálvária-dombról nézi a várost, azt látja, hogy iszonyu sávalakban terjed el Nagyvárad a Körös partjain. A ma beépített területen legalább is kétszer annyi lakos élne. A városnak ez a szétszórtsága természetesen nagyon megdrágítja a közigazgatást: kövezés; világítás, rendészet stb. címeken.

A helyes és gazdaságos városi politika tehát azt követeli, hogy a város belterjes fejlődés felé induljon; a folytonos szaporodás a városnak mai keretén belül találjon elhelyezést.

Jóllehet, hogy ezt a tervet már régebben hangoztatták, de e mellett folytonosan kijebb és kijebb tolták a beépített belterület határait.

Itt az ideje, hogy a tegnap ez irányban elhangzott irányelvek végre komoly elhatározással váljanak s hagyjunk fel az eddigi könnyelmű terjeszkedéssel.

A szépészeti és közlekedési szakbizottság tegnapi ülésén Dús László főügyész elnökölt; jelen voltak: dr. Hoványi Géza, Rendes Vilmos, Beczkay Lajos, Kőszeghy József, Bozóky Béla, dr. Kornstein Lajos, Stark Gyula, dr. Baróthy Akos, Moskovits Miksa (mérnök) és Eleméry Ferencz aljegyző.

Első sorban a Kórház (azelőtt Hidegser) utcai régi temető ügyét tárgyalták. Révész Jakab ügyvéd a területet házhelynek kérte 1000 korona vételárért. A főmérnök javaslatára a szakbizottság véleményezi, hogy öt házhelyre felosztva adja el a város, négyszög méterenként 2 koronájával.

Hosszabb és érdekesebb vitát keltett ifj. Jelinek Ferencz műkertész kérvénye, amelyre szintén véleményt kér a tanács. Jelinek kéri, hogy az általa bérben birt 6000 négyszögöl területet, mely a külváros végén, a honvédszár laktanyával szemben van, 8000 koronáért örökön adja el részére a város.

Kőszeghy József főmérnök előbbi javaslatában az eladás mellett nyilatkozott, tekintettel azonban a tervbe vett Pecze szabályozásra, a mely által a tulajviziól a terület megszabadul, most az eladás ellen van. Esetleg házhelyekül is el lehet adni. Mindenesetre várakozó álláspontot foglaljon el a város, vagy ha eladja is, magasabb összeget kérjen érte.

Beczkay Lajos az eladás ellen van. Inkább vásároljon területeket a város, mert kell gyáraknak stb. Hanem adják ki most Jelineknek hosszabb időre a területet bérbe.

Dr. Hoványi Géza a város szempontjából szükségesnek látva, ha a város belterületét már most megállapítanák s kimondanák, hogy meddig lehet építkezni. Meggyőzően fejtegeti ennek a szükségét s rámutat a veszélyekre, amelyek a folytonos kifelé terjeszkedéssel járnak. A külváros már elég kiterjedt, azt tovább nem szabad kifelé építeni. A most kért területet oda adná, legfeljebb az árat lehetne magasabb összegben meghatározni. De ha nem adják ki el, hosszabb bérletre adják ki a kérvényezőnek.

Kőszeghy József hivatkozik rá, hogy a munkálat alatt levő városrendezési tervzetet már úgy kontemplálta, hogy kifelé ne terjeszkedjék a város a külváros felé sem. A terjeszkedést a külváros fekvése is természetesen kizárja. Az árra nézve nem nyilatkozik határozottan, mert nem tudja minő hatással lesz a Pecze-szabályozás. Ezt várják be hosszabb bérlettel.

Dr. Kornstein Lajos az eladás ellen van, de tekintettel arra, hogy Jelinek már is sokat tett a terület rendezése által közegészségi tekintetben is, adják ki neki hosszabb bérletre a területet.

Bozóky Béla a telek eladását pártolja, az árra nézve azonban behatóan tárgyaljanak.

A többség az eladást véleményezi.

Rendes Vilmos az eladást nyilvános árverésen kívánja eszközölni.

Dr. Hoványi Géza ellene van a nyilvános árverésnek, mert akkor ilyen eredményt sem érünk el. Különbben is másnak nem adná el, mert abban lát előnyt, hogy ott szépészeti telep legyen. Ezáltal nyer a város. Nem is igazság, hogy most árverezzenek, mikor ott egy rendezett telep van.

Kőszeghy József felveti, hogy ha a telep az út felől beépíthető, ez a sáv, az út mellett, 50 méterre befelé, négyszög méterenként 2 koronával adassék, a belső terület értéke nagyon csekély.

Dr. Hoványi Géza még odamódosítja indítványát, hogy mondják ki, miszerint a terület csak kertészeti célokra szolgálhat s beépíteni nem szabad.

A szakbizottság elhatározta, hogy az eladást akként véleményezi a közgyűlésnek, miszerint adja el ifj. Jelinek Ferencznek a területet négyszög méterenként egy koronával, de az csak kertészeti célokra használható.

Még a Csengeri-utca építési vonalát állapították meg s az ülés véget ért.

Sipos Orbán bucsúja.

A legszelebb körben mély sajnálattal fogadták a hírt, hogy a magyar kultúra egyik vezéralakja: Sipos Orbán kir. tanfelügyelő távozik eredményekben gazdag működésének színteréről s megválik a kir. tanfelügyelőség vezetésétől.

Huszonkét évig vezetett Nagyvárad s Bihar megye tanügyét s ez idő alatt felejthetetlen szolgálatokat tett a népnevelés és magyarság ügyének.

Amidőn a tanfelügyelői állástól megválik, az összes tanítókhöz meleg, lelkes hangú bucsu levelet intézett, amelyből örömmel látjuk, az eddigi fontos működési köréből távozó kiváló férfi ezután is megmarad társadalmi életünk vezéralakjának s nagy tudását, láng buzgalmu hazafiságát és ügyszeretetét a jövőben sem fogjuk nélkülözni.

A jeles férfi a következő levélben bucsuzott el a tanítóktól:

Nyugdíjazásomat kérvén, csak pillanatok választanak el azon időponttól, amidőn hivatalos összeköttetésünk megszakad.

Amily kellemes volt érintkezésem a derék tanítói testülettel s a népnevelők minden tagjával; a mily benső volt a viszony különösen a velem s hivatalommal szorosabb kapcsolatban álló községi és állami tanítósággal és a kisdudóvadi személyzettel; mert még az esetleg felmerült nézeteltérések sem voltak képesek soha megingatni lelkemben azon szeretetet, melyet munkatársaim iránt éreztem, kik a hazafias célok szolgálatában testvéreimé, vagy gyermekeimé váltak: épp oly fájdalommal tölt el a gondolat, hogy e benső összeköttetés megszűntével egy ismeretlen, egy bizonytalan jövő területére lépek, s vigasztalásomra csak a kellemes emlékek maradnak meg.

En egyébként a nyugdíjazást nem úgy értem s érzem, — ha Isten életemnek s egészségemnek kedvez, — hogy a köz-, s az én szeretett munkatársaim ügyét a rendelkezésemre álló erővel tiszta s önzetlen akarattal megszűnjem szolgálni. Ellenkezőleg. A hivatalos elfoglaltság időmet le nem kötvén, függetlenül s több egyéni odaadással ajánlhatom fel szerény tehetségemet az én kedves munkatársaimnak s azon ügynek, mely életem folyásán mindig szemem fénye volt. Kérem is, hogy adandó esetekben engem mint édes atyját, teljes bizalommal keressen fel s biztosíthatom, hogy ugy személyes, mint egyéb ügyeiben a közvetítő vagy közbenjáró szerepre örömmel vállalkozom ezután is s a legnagyobb buzgósággal s igaz szeretettel igyekszem óhajításának, szerény körömhöz s tehetségemhez képest megfelelni. Sziveskedjék tehát ezután is megtartani jó

Egy napon, amikor a legény kiszolgált az idejét, eltűnt Susanne-nal. Keresték őket, de nem akadtak rájuk. Sohasem hallottak felőlük és elveszettek tekintették őket.

Igy akadtam rájuk a komor völgyben. Es így szóltam:

— Igen, jól emlékszem. On Susanne kisaszony.

Igent bóliatott. Könnyek gördültek le az arcán és egy pillantással oda mutatott az öregre, aki ott ült a küszöbön és így szólt:

— O az.

Es megértettem, hogy még mindig szereti és még mindig szeretettel nézett reá. Es megkérdeztem:

— Boldog volt legalább?

Olyan hangon, amely a szívembe markolt, felelte:

— Igen, igen! Nagyon boldog. Nagyon boldoggá tett. Sohasem bántam meg semmit.

Szomoruan, ámulva néztem reá, elbűvölve a szerelem hatalmától! Az a gazdag lány utánament egy parasztnak. Beélte magát abba az életbe, amelyben nincs varázs, nincs fényűzés, hozzásimult azokhoz az egyszerű szokásokhoz.

Es még most is szerette. Fejkitős, kartonszoknyás parasztaszony lett belőle. Cseréptáliból evett, faasztalon, káposztalevest krumpival és szalonnával. Szalmazsákon aludt. Soha senkire nem gondolt, csak arra az emberre! Soha sem sajnálta a szép ruhákat, a drága szövete-

ket, az eleganciát, az illatos, kárpitozott szobákat, a könnyű, pelyhes ágyak lágyágát. Csak arra az emberre gondolt s ha az mellette volt nem kívánt jobbat.

Egész fiatalon otthagya azt a világot, amely őt fölnevelte, szerette, és ő vele egyedül elment a vad völgybe. Mindene volt neki. Mindaz, amit az ember kíván magának, amit megálmodott, amire szakadatlanul vár az ember, mindaz, a mit bensősséggel kíván. Az egész életét boldogsággal töltötte be. Nem lehetett volna boldogabb.

Es egész éjjel, miközben hallgattam az öreg katonai lélekzését, aki ott feküdt kinyújtóva az ágyán, erre a különös, egyszerű kalandra, erre a teljes boldogságra gondoltam.

Hajnaltól utra keltem, miután a házaspárnak megszorítottam a kezét.

Az öreg ur elhallgatott. Egy hölgy megszólalt:

— Az mindegy. Nagyon könnyen elérhető ideálja, tulságosan primitív igénye volt. Ostoba teremtsének kellett lennie.

Valaki halk hangon mondta ezt:

— Baj is az! Boldog volt.

— Ott lemn, mélyen a látóhatáron, a sötétben pedig eltűnt Korzika, lassan elmerült a tengerben, miután elmondta annak a két szerelmesnek a történetét, akik rajta élnek.

hajlamában s emlékezetében, mint én hűségesen őrzöm meg hivatalos s magán érintkezésünk felejthetetlen emlékét.

A legőszintébb s legmelegebb üdvözléssel vagyok

Nagy-Váradon, 1904. évi szept. 24.

igaz tisztelője:
Sipos Orbán.

Csak természetes, hogy a tanítókar, akinek nemcsak bölcs vezére, de lelkes, atyai gondoskodásu barátja és munkatársa volt Sipos Orbán egész itt működése alatt, meleg ünnepeltetésben óhajtja részesíteni a kiváló férfit, aki ma, pénteken adja át hivatalát.

Holnap, szombaton a különböző iskolaszervezetek tisztelőnek a tanfelügyelőnél.

Ezenkívül az egész vármegye tanítóóságát meghívták, hogy értekezzenek a felől, minő óvációban részesíték Sipos Orbánt s terve van véve, hogy maradandó emlékek is megörökítsék nevét; továbbá az összes tanítók és a város és megye előkelőségeinek bevonásával hatalmas bankettet rendezzenek az ünnepelt tisztelőre.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

Az október elsején következő évnegyed alkalmából bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveiniket és irányunkat ösmerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem a legnagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Célunk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Biharmegye érdekeit védve, e mellett hű tükre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb jelentőségű eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városaiól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A TISZANTUL szerkesztősege és kiadóhivatala.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 »
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 »
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 »

A miniszterelnök Geszten.

Gróf Tisza István miniszterelnök tudvalevőleg az országgyűlési szünet nagyrészt családjában, Geszten tölti, s csak fontos miniszteri konferenciákra rándul fel egy-egy napra a fővárosba.

A geszti kastély azért most is a magyar politika központja.

A miniszterelnök naponként államügyekkel foglalkozik és sűrűn igénybe veszi a telefont, hogy a miniszterelnökséggel és többi miniszteriumokkal érintkezzen. A többi időt lovaglásal, vadászattal és a gazdasági fontosabb dolgokkal tölti.

Már több látogatást tett a környék birtokosainál, juttat időt arra is, hogy a választókerületből hozzáfutó polgárok ügyes-bajos dolgait meghallgassa s ha lehet, el is intézze.

Természetesen sűrűn fordulnak meg látogatók is a geszti kastélyban. Jelenleg gróf Khuen-Héderváry Károly ő Felsége személye körüli miniszter és neje vannak látogatásban a miniszterelnöknél. Az előkelő vendégek, mint szalontai levelezőnk írja, kedden este érkeztek s három napig lesznek a geszti kastély szívesen látott vendégei.

A napokban látogatta meg a miniszterelnököt otthonában Géressy Kálmán debreczeni tanker. főigazgató, Tisza István gróf nevelője és Tóth István debreczeni műépítész, a miniszterelnök volt iskolatársa.

Ugyancsak a napokban járt a geszti kastélyban Nagy Miklós, a Vasárnapi Ujság érdemes veterán szerkesztője, aki a geszti kastélyról és uradalomról több fényképfelvételt eszközölt, amelyek a holnaputáni, vasárnapi számban jelennek meg.

A miniszterelnök szüretig marad Geszten s aztán családjával Budapestre utazik.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

* **József főherceg és F. M. K. E.** A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület breznóbányai közgyűlése feliratilag üdvözölte József főherceget, abból az alkalmából, hogy husz éve védnöke az egyesületnek. József főherceg az üdvözlést a következő táviratban köszönte meg:

»Fogadják leghensőbb hálámat szíves üdvözlétekért. Legőszintébb óhajom, hogy Isten áldja meg hazafias működéteket és legyenek meggyőződve, hogy a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesületnek mindig hűve maradandok.
József főherceg s. k.»

* **Méltányos kérelem.** Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága ma, pénteken, szeptember 30-án ülészik több ügyben. Ezek között van Lakos Lajos városi levéltáros kérelme az iránt, hogy a városi székház felavatása alkalmára készített érdekes és becses munkájának: Nagyvárad multja és jelene cz. költségeit térítse meg. Ez a kérelem teljesen méltányos, mert az érdekes munka nagy szolgálatot tesz Nagyvárad városának, mikor feltárja a mult epizódjait s világot vet Nagyvárad fejlődésére. Már azzal nagy áldozatot hozott Lakos Lajos a városnak, hogy fáradságot nem kímélve, összegyűjtötte és feldolgozta az adatokat. A kérelem annál is inkább teljesíthető, mert a város főszámvevője már a fedezetet is kimutatta erre a célra. Azt hiszszük, hogy a bizottság sem zárkózik el a szerény kérelem elől.

* **Diszes esküvő.** Előkelő, diszes esküvő lesz holnap, szombaton a Szent László-templomban. **Andrényi** Gusztáv, tekintélyes nagykereskedő a napokban tartotta eljegyzését városunk leányvilágának egyik bájos alakjával: **Kugler** Rózsika kisasszonnyal, **Kugler** Albert közbecsülésben álló előkelő kereskedő kedves és szép leányával. Az esküvő holnap, szombaton, október 1-én délelőt fél 10 órakor lesz a Szent László templomban.

* **Mihály napja.** Tegnap volt tudvalevőleg Szent Mihály napja. Nagyváradon is sok a Mihály, kik vigan ülték meg névnapjukat. Lelkes, szép ünnepségben volt része a községi iskolák felügyelő-igazgatójának, **Réz** Mihálynak, névnapja alkalmából. A tanfelügyelőség tisztikarán kívül a községi iskolák minden csoportja melegen üdvözölte felügyelő-igazgatóját. A biharmegyei állami tanító-egyesület, a zeneiskola stb. küldöttségileg tiszteltet az ünnepelnél. Azonkívül barátai, tisztelői is számosan keresték fel jó kívánataikkal **Réz** Mihályt.

* **A mezőkeresztesi iskola felszentelése.** Dr. **Samrecsányi** Pál püspök ő Excelenciája kegyurasága alatt levő mezőkeresztesi új róm. kath. népiskolát tegnap szentelte fel nagy ünnepség keretében **Fetser** Antal apátkanonok. Az ünnepélyes nagymisést és szent beszédet **Fetser** Antal kanonok mondta, **Alacs** János, **Rézman** Márton és **Knecht** János plébánosok segédletével. Délben a plébánián ebéd volt, melyen az említettekön kívül még jelen volt **Czifra** Kálmán főszolgabíró, a szolgabíró és **Erős** Rezső püspökségi jószággyámánzó. Az új iskolaépület nagyon szép, méltó a mezőkeresztesi egyházközséghez.

* **Katonai érdemkereszt Schmidt ezredesnek.** Ő Felsége **Schmidt** Pál, József főherceg nevét viselő 37-ik gyalogezredbeli ezredesnek, a nagyváradi helyőrség népszerű, közbecsülésben álló főtisztjének kitűnő szolgálatai elismerésül a katonai érdemkeresztet adományozta.

* **Elhalasztott iskolaszéki gyűlés.** Nagyvárad város községi iskolaszékét az új tanévben tegnap délutáura hivta össze először több fontos s a folyó ügyek elintézése végett **Rimler** Károly polgármester, iskolaszéki elnök. Azonban jóval a kitűzött idő után is csak tizenegy választott tag gyűlt egybe s így az elnök kénytelen volt az új utasítás értelmében, mely legalább tizenhöz választott tag jelenlétét kívánja, a gyűlést elhalasztani s annak újabb határidejéül a jövő hét csütörtökét okt. 6-át tűzte ki. A polgármester sajnálattal emlékezett meg a választott iskolaszéki tagok közönyösségéről, melylyel a tanügy iránt viseltének, hogy még a tanévben az első gyűlésre sem jelennek meg kellő számban, melynek pedig fontos tárgyai lettek volna. Így pld. a csoportigazgatók jelentései a beiratásokról.

* **Kitüntetéssel nyugalmazott járásbíró.** Biharmegye székelyhidi járásának járásbírája **Fényes** Endre sok évi hű és buzgó szolgálat után nyugalomba vonult. Ez alkalomból ő Felsége az igazságügyminiszter előterjesztésére a nyugalmazott járásbíróknak elismerésképpen az itélőtáblabírói címet adományozta.

* **Mikor a koldus rokonszenvezik.** Egy nagyváradi hivatalban derős epizod zavarta meg a robotos munkát tegnap délelőt. Csendes kopogtatás után benyt egy tisztos külsejű őszbe vegyülő férfi s egyenesen a másik szobába dolgozó főnökhöz lép és igyekszik szavaival néhány hatos erejéig megpumpolni. Ő t. i. nem olyan krajczáros koldus, hanem valamikor fűszerkereskedésben fősegéd volt, de elrészegesedett s most kéregetésből tartja fenn magát. De ebben a minőségben is megtartott bizonyos fokú előkelőséget s igen bizalmasan fordul áldozatához, egész természetesnek találván azt, hogy őt segíteni tartoznak azok, kiknek van miből.

A hivatalfőnök csak igyekszik elutasítani s felteszi neki a szerény kérdést, tulajdonképen miért jár hozzá?

A koldus ekkép válaszolt:

— *Mert rokonszenvezem a Nagyságos urral.*

A hivatalfőnök meghatva köszönte meg a rokonszenvet s csakhogy szabaduljon tőle, adott neki néhány krajczárt.

Az ujonnan átalakított

és megnagyobbított áruházzamban a következő cikkek kizárólag jó minőségben megérkeztek és azokat a legolcsóbb árak mellett boesajtom a mélyen tisztelt közönség rendelkezésére.

Férfi-, női- és gyermek-CZIPOK.

Férfi és fiu KALAPOK.

Férfi és fiu FEHÉRNEMŰEK.

Mindennemű HARISNYÁK.

KALUCSNIK, gummi-kabátok és az összes férfi divat-cikkek.

Kiváló tisztelettel

REICHARD-áruháza

Fő-utca.

x Hamzáék Budapesten. A mai híres cigányunk *Hamza Miska* és fia *Gyuszi* itt hagyja tőle Nagyváradot s pár nap múlva már a budapestieknek hozza a jó nótákat. A kitűnő bandát a budapesti Szikszay vendéglő tulajdonosa: *Ehm János* szerződtette október 1-től hat hónapra, április 1-ig. Hamzáék vasárnap utaznak Budapestre s már hétfőn a Szikszayban játszanak. *Hamza Miska* és *Gyuszi* ma pénteken este bucsuzik a nagyváradiaiktól a *Royal kávéházban* tartandó hangversenynyel.

x Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

x Különlegességek gyűjteménye. A ki női divatcikkek terén valódi különlegességeket és exquisit újdonságokat akar látni, melyek máskülönben csakis világvárosokban láthatók, az nézze meg a *Kovács L.* és *Társas* Nagyváradon (Zöldfa-utca, Deutsch K. üvegkereskedésével szemben) ujonnan megnyílt nagy női divatruházat, mely látványosság számba megy. Tessék e jönevű, megbízható cég mai számunkban közzétett hirdetését figyelmére méltatni.

x A Serényi M. Szt. László téri végeladásra a t. Közönség figyelmét ezúttal is felhívjuk, miután ott a raktáron levő árukat rendkívül olcsón árásítják.

x Ritka kedvező alkalom kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműáru szükségleteit beszerezni. A helybéli közkeveltségnek

s általánosan szoliditására s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárúsítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalomra.

EGYESÜLETEK.

Választmányi gyűlés a Tanító-egyletben. A Tanító-egylet választmánya *Réz Mihály* elnöklété alatt tegnap délután gyűlést tartott, melyen *Stark Gyula*, *Jánosházy János*, *Mártonfy Zoltán*, *Bodnár János*, *Balogh Károly*, *Szűcs László*, *Gábel Jakab* stb. voltak jelen. A választmány e gyűlésen átvette a Gönczi-aiapot annak hosszú időn át hűséges gondozójától, *Sipos Orbán* kir. tanfelügyelőtől, ki nyugalmába megy. A tanfelügyelőtől impozáns módon vesz búcsút nyugalombavonulása alkalmából a Tanító-egylet az őszi közgyűlésén. Tervbe van véve egy nagyobb összegnek alapítványkép való letétele *Sipos Orbán* nevére, melynek kamatait tanítók gyermekeinek nevelésére fordítanák. A kolozsvári Tanítók Házának felavatási ünnepségére, melyen *Berzeviczy* kultuszminiszter is jelen lesz, az egylet *Bodnár János* és *Balogh Károly* tanítókat küldte ki, kik el is utaztak Kolozsvárra. Több apróbb ügy leintézése után a gyűlés véget ért.

A Fehér Kereszt gyűlése. A nagyváradai Fehér Kereszt Egylet 1904. október hó 1-én délután 4 órakor Nagyvárad városháza bizottsági termében választmányi gyűlést tart, melyre a választmányi tagokat tisztelettel meghívom. *Rimler Károly*, elnök.

Igazságszolgáltatás.

Elítelt gyilkos.

— Esküdszéki tárgyalás. —

Nagyvárad, szeptember 29.

Minden bűnnek a tudatlanság és az erkölcsi züllöttség a fő oka. A gonosztevők lelki világa rendesen meg van mértelyezve a hitlenségtől, vagy tudatlanságtól. Főképp a gyilkosoké.

A gyilkosok tettüket igaz, hogy előre megfontolt szándékkal követik el, de az a megfontolás korántsem oly higgadt, mintha más cselekedetet követtek volna. Aki pedig már egészen higgadtan fontolja ezt az égbekiáltó bűnt, azt rendesen befolyásolja a tudatlanság.

Tegnap is egy ilyen tudatlan ember állott a nagyváradai királyi törvényszék esküdtbírái előtt. A szeretőjét gyilkolta meg, kívül több éven keresztül vad házasságban élt. Tegnap a főtárgyalás során, midőn a vádlottat kihallgatták, az azzal védekezett, hogy ő nem tudta, hogy embert ölni nagy bűn. Imádkozni sem tud.

Szász Tótyer, a vádlott egy vézna 30 éves oláh ember, ki a havasok között nőtt fel, Anyira buta, hogy még azt sem tudja, hogy Isten van, ki a világ fölött uralkodik. Azzal van vádolva, hogy ebben az évben, július hó 30 án Nagyvárad határában, a Nagykerre vezető uton szíven lötte volt kedvesét, *Kiss Annát*, kívül több éven keresztül vadházasságban élt. Azért akarta megölni, mert kedvese ott hagyta őt s semmi áron sem volt hajlandó vele tovább közös életet folytatni.

Az esküdszéki tárgyalás elnöke: *Millye Gyula* táblabíró volt. Bírák: *Szentlélek László* dr és *Gálbory József*. A közvédat *Nagy Géza* dr királyi ügyész képviselte. A vádlottat *Zigre Miklós* dr védte.

Esküdték: *K. Poinár János*, *Damjén Márton*, *Dobozy János*, *Missolczy József*, *Barabás Béla*, *Kovács Lajos*, *Sztaril János*, *Ajtay Lajos*, *Pál Gábor*, *Nemes Lajos*.

Pótesküdték: *Eberl Kálmán* és *Steiner M. Albert*.

Az esküdszék megalakulása után *Millye*

Gyula elnök megnyitván a tárgyalást, elsőnek a vádlottat hallgatja ki, ki beismeri bűnét. A kérdésekre elmondja, hogy már régen foglalkozott azzal a gondolattal, hogy megöli hűtlen kedvesét, ha nem tér hozzá vissza. Így volt ez július 30-án is, mikor a gyilkosság történt. Vádlott tudta, hogy az elhalt *Kiss Anna* Váradra jött be vásárolni, ezt az alkalmat arra használta fel, hogy midőn az hazatérőben volt az országuton megtámadta őt s szívenlötte.

A perbeszédnek során *Nagy Géza* dr kir. ügyész erős érvekkel azt bizonyította, hogy jelen esetben a vádlott tettét előre megfontolt szándékkal követte el.

Semmi enyhítő körülményt sem lát förfogni a vádlott javára. Kéri az esküdteteket, hogy gyilkosság büntetésében mondják ki bűnösnek a vádlottat.

Dr Zigre Miklós ügyvéd védbeszéde után határozathozatalra vonultak vissza az esküdtetek. Rövid tanácskozás után ki lett hirdetve a verdikt; az esküdték gyilkosság büntetésében találták bűnösnek a vádlottat.

Dr Nagy Géza ügyész a verdikt alapján halált kért a törvényszéktől a gyilkos fejére. *Zigre Miklós* dr pedig hivatkozva a vádlott nagymérvű tudatlanságára a 92. §. alkalmazását kérte. A törvényszék helyt adott a védő kérelmének s vádlottat a 92. §. alkalmazásával 15 évi fegyházra ítélte.

TANUGY.

Rajz és festészeti tanfolyam. Több oldalról hozzánk intézett felszólítás folytán nyolcz hónapra terjedő rajz és festészeti tanfolyamot nyitunk, melyen kezdő és haladó növendékek (felölttek is) az iron és kréta rajzban, aquarell és olajfestészetben nyernek oktatást. A tanfolyam októberben nyílik meg. Az előadások csütörtökön és szombaton délutánonként 2—4-ig tartanak a közs. polgári iskola I. em. 19. sz. termében. Jelentkezni lehet okt. 6-ig. Nagyvárad, 1904. szept. 27-én. *Szűcs Izsó* ipariskolai igazgató, *Kovács László* polg. isk. rajztanár.

TAVIRATOK.

A fia után öngyilkos anya.

Torda, szept. 29. (Saj. tud. táv.) *Illés Antal* bírósági díjnok a Tordai hasadékbán öngyilkosságot követett el és meghalt. Édesanyja e feletti bánatában eczetsavat ivott a lakásán. A tordamegyei közkórházban ápolják. Allapota reménytelen.

A román király Bécsben.

Bécs, szeptember 29. A román király ma reggel *Karoly herczeggel*, a román trónörökös fiával, rövid tartózkodásra ideérkezett. A pályaudvaron a román követ a követségi személyzettel, valamint a király nevét viselő 6. gyalogezred parancsnokával várta.

Bedőlt gyárépület

Piella, szept. 29. Egy helyi szövőgyárban bedőlt a boltozat. Ott személy, köztük *Corassi* mérnök társtulajdonos, elpusztult. Többen megsebesültek. Három muskást eddig még nem sikerült kivenni a romok közül.

A háboru.

A japánok támadása.

Csifu, szeptember 29. Kínai forrásból jelentik, hogy a japánok támadást intéztek *Port-Artur* ellen és a japán hajóhad most azzal van elfoglalva, hogy aknáktól szabaddá tegyék a hadműveleti terepet.

Csifu, szeptember 29. Két japán hajó, köztük a *Cincinnati*, nagy tüzelést kezdtek meg *Port-Artur* ellen. A tüzelés egész éjjel tartott és igen heves volt.

A japánok vesztesége.

Vladivosztozk, szeptember 29. Az elmúlt két napon a japán hajóhad támadása nem vezetett sikerre, sőt nagy veszteségeket is szenvedtek. Két torpedorombolójuk aknákra ment és elsüllyedt. Az embervesztésekre vonatkozólag eltérőek a nézetek.

Port-Arthur.

Budapest, szept. 29. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik: A japánok Port-Arthur hét napos ostromát eredménytelenül befejezték. Az oroszok állítólag a japánoktól elfoglalt összes pozíciókat visszavették, a japánok kezén csak a 4., 5. és 6. számú erődök maradtak. Stössel tábornok aknákat helyeztet el, melyek nagy pusztítást tesznek a japánok között. A japánok 7000 embert veszítettek. Tokióban nagy az elkeseredés Nogi tábornok ellen.

Budapest, szept. 29. (Saj. tud. táv.) Az oroszok szinte örjögve harcolnak. Ha közel érnek az ellenséghez, paprikát szórnak a szemökbe. A járható helyeket dinamittal szórják be az oroszok.

Budapest, szept. 29. (Saját tud. táv.) Pekingből jelentik: Port-Arthur parancsnoka engedélyt kért a japán fővezértől, hogy Pekingből gyógyszereket szállíthasson a várba. Allítólag Nogi e kérelmet megtagadta azzal, hogy a blokád szabályai ezt tiltják neki.

Budapest, szept. 29. (Saját tud. táv.) Pétervárott minden pillanatban várják a port-arthuri orosz flotta kitérését a kikötőből. Hír szerint a csár nagyon aggódik a port-arthuri helyőrségért és tengeri hajóhadáért.

Kuropatkin terve.

Budapest, szept. 29. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: Kuropatkin, ugy látszik, hosszabb időre felakarja tartóztatni az ellenséget Mukdennél, legalább azok a készületek melyeket tesz, erre vállanak.

Kuroki serege.

Budapest, szept. 29. (Saj. tud. táv.) A Daily Mail tudósítója írja Kuroki hadseregéről: Az egész táborban nagy a rend és fegyelem. Pálinkának vagy más szeszes italnak nyoma sincs. A katonák ujságolvasással, levélírással mivel töltik az időt. Zene, trombita nem okoz larmát itt. A tábornokok távol tartják magukat a csatától, rendelkezéseiket telefonon közlik.

Uj hadtestparancsnok.

Budapest, szept. 29. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik: A csár Zsilinszky javaslatára a második szibériai hadtest parancsnokságát Griffenberg tábornokra ruházta. Griffenbergnek lesz hivatása Kurokit feltartóztatni.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre
polgári- és papi szabó.
Nagyvárad, uj „Bazár“-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu és a legjobb minőségű őszi és téli** szöveteim raktáron

vannak, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **sima, fekete** áruimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Allandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legczélszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be**.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,

65

polgár-i és papiszabó.

ÉRTESÍTÉS.

Városunk t. közönségét van szerencsém tisztelettel értesíteni, miszerint a nagyvárad i partestület házában lévő

Nemzeti szálló, kávéház és éttermet megvásároltam és azt e hó 28-án át véve, **a 1904. évi október hó 1-én ünnepélyesen megnyitom.**

Ez üzletágban gyermekkorom óta nyert tapasztalataim képessé tesznek arra, hogy minden e szakban a legkényesebb igényeknek is megfelelhessenek s ígérem hogy a leg gondosabban oda fogok munkálni, hogy t. vendégeim igényeit üzletemben kielégítsem.

Jelszavam: **olcsó árak mellett csak kitűnő ételek és italokkal szolgálni t. vendégeimnek** és ebből folyólag:

Kávéházamban reggeli kávé 20 fillér, fekete kávé 20 fillér, Dominó játszma 10 fillér, egy órai billiárd 48 fillér, éjjel olcsó hideg buffett.

Szállodámban: szoba nappali 1 kor. 24 órára világítással: 2 korona.

Éttermemben: a legolcsóbb étlap mellett, **olcsó Dréher**, reggeli, kitűnő és mindig frissen csapolt Dréher sör, első minőségű nagyvárad i és érmelléki fajborok.

MEGNYITÁS: disznótor és halpaprikással. 893

Teljes tisztelettel

Richter Antal

szállodás, vendéglős és kávé.

REGÉNYCSARNOK.

Makár álma.

Írta: W. Korolenko. 5

A hold már lefelé állott. Fenn, épen a zenithen, kis fehér felhő mutatkozott; foszforos, váltakozó fényben csillogott Egyszerre mintha kettészakadt, kitágult, szétpattant volna. Tarka tűzsávok löveltek ki belőle minden irányban, mialatt észak felé a télkörű sötét felhő mindjobban elsötétült, minden perczezel feketébb a taigánál is, hová Makár belépett.

Az ut előbb egy fiatal, sűrű erdőn át vezetett; jobbról, balról halmok emelkedtek. De minél tovább haladt Makár, annyival nagyobbodtak a fák, a taiga sűrűbb, vadabb lett, kifejtette idegenszerű szépségét, mely annyira vonz mély csöndjével. A kopár zuzmarás galyak mintha fehér szőrmébe lettek volna göngyöive. Az északi fény szelid világa koronként áttört kevesebb fényömléseivel a fák sűrű koronáin át; ilyenkor meg-megvilágított perczekekre egy egész fehér tisztítást, majd egy ledöntött fátigazi

erdő óriást, mely hullaként hevert a földön, hó szemfedőjén . . . Egy pillanat múlva aztán újra elsötétült minden és az erdőre ráborult a néma misztikus sötétség.

Makár megállt. Ezen a helyen, majdnem az ut szélén, a csapdáknak egész sorozata volt felállítva. A foszforos világításnál nagyou jól kitűnt az apró galyakból készült kerítés, mely körülvette. Sőt Makár még az első csapdát is meglátta: három hosszú gerendát, mely egy álló czölöphöz volt támasztva és egy eléggé komplikált készülékkel alátámasztva, mely apró, löszörzsinneggel egymáshoz kötött emeltyűkből állott.

Az igaz, hogy e csapdák nem az ő tulajdonát képezték, de ez nem gátolta őt abban, hogy a rókát megfogja velük. Makár gyorsan leszállt a szánból és az okos Lyszankát magára hagyva, az uton figyelni kezdett.

A taigában semmi nesz nem volt hallható. Csak a távoli szlobdából, mely nem volt innen már látható, hallatszottak ide a harangok.

Makárnak nem volt oka a félelemre. A csapdák tulajdonosa igaz, hogy Tcsalgamoff Aloska, az ő szomszédja és esküdt ellensége, de ő ebben a pillanatban a templomban van. A frissen esett hó sima leplén nem volt semmi lábnyom, Makár behatolt a sűrű bozóthoz. Semmi. A hó ropogott a lábai alatt. A tölgyfa deszkák sorban vannak felállítva, hasonlítanak az ágyukra melyek néma, tátott szájjal várnak.

Makár fel s alá járt; de még mindig semmi. Ekkor az erdei ut felé igyekezett.

De pszt; . . . Halk zörejt hallatszik . . . Villámgyorsan oszon tova egy vörösszörű a taiga egyik megvilágított részében, egészen közel . . . Makár világosan látta a róka hegyes füleit, bizonyos farkát melyet jobbra, balra csóvált, mintegy csalogatva Makárt a bozót sűrűjébe. Az állat eltűnt a fatörzsek között, elfutva Makár csapdái mellett és az erdőben néhány másodperc múlva tompa, tisztán kivehető zuhanás hallatszott. Ez a kezdetben elfolytott, tompa zaj visszaverődött a fák boltai alatt, aztán csöndesen elhalt egy távol szakadéokban.

Makár szíve hevesen vert; egy csapda esett le Berontott a sűrűbe. A galyak csapkodták a szemét, jeges havat szórtak az arcába. Megbotlott, elfut.

Már elért a vágásba, melyet egykoron ő maga eszközölt. Jobbra balra zuzmarás fák merednek ég felé; szemben vele kigyózdik és keskenyül az ösvény, melynek végén mintegy leskelődve tátja száját a nagy csapda . . . Még néhány lépés . . .

De ime, ugyanezen ösvényen, a csapda mellett fölbukkan egy emberi arc, de azonnal ismét eltűnik. A szemeknek alig volt idejük az arevonásokat megkülönböztetni. Makár azonban fölismerte Tcsalganott Aloskát. Tisztán kivette alacsony, előrehajló, zömök természetét, medveszerű járását. Aloska komor arca még komorabbnak tetszett neki, mint egyébkor, ajka még duzzadtabb volt kiálló fogai fölött.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASÁG.

Értéktőzsdé.

Budapest, szept. 29

Magyar aranyjárdék 4%	— — — —	18.90
Magyar koronajárdék	— — — —	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4%	— — — —	88.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben	— — — —	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — —	.93
Itajméri jog megváltá i kötvény	— — — —	.98
Horváth szlapon földtehermentési kötvény	— — — —	2.06
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — —	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	— — — —	99.25
Osztrák járadék papirban	— — — —	1.00
Osztrák járadék papirban	— — — —	1.19
Osztrák járadék aranyban	— — — —	.99
Osztrák korona járadék	— — — —	1.54
Osztrák államsorsjegyek	— — — —	16.15
Osztrák magyarban részvény	— — — —	7.78
Magyar hitelbankrészvény	— — — —	686.37
Osztrák hitelintézet részvény	— — — —	.036
Párisi vista	— — — —	19.02

29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.87
Németbirodalmi márka	289.60
Londoni vista	95.05
20 márkás arany	28.46

Határidők.

Budapest, szept. 29.	
Buza áprilisra	10.92
Buza október	10.69
Tengeri	7.56
Rozs okt.	8.28
Zab ápr.	7.36
Káposzta, repce, aug.	

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. szept. 29-én.	
Osztárk hitel	685.50
Magyar hitel	749.50

Allmvasut	694.-
Rimamurányi	488.-
Magyar jelzalog	535.25
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

SZERKESZTOI POSTA.

Kérdezőnek. Nagyvárad. Dr. H. L. jegyü vezércikkünket dr. Helvey Lajos, lapunknak régi külmunkatírása írja. Köszönjük az érdeklődést.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

18813—904. sz.

Hirdetmény.

Folyó évi október hó 10-án, hétfőn délelőtt 9 órakor két kin stári szolgálati ló fog árverés útján eladatni. A venni szándékozók figyelmét erre azon megjegyzéssel hívom fel, hogy a vevő vételárat és a III. fokozat szerint fizetendő bélyegilletéket az eladási helyen azonnal megfizetni köteles.

Nagyvárad, 1904. szept. 27.

Darvassy Lajos. s. k.
tanácsos.**UTOLSÓ NAP.**

Hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁS!

Az üzlethelyiség átadása folytán

már csak holnap. A még raktáron levő árukat minden elfogadható árban árusítom.

SERÉNYI M. Szt.-László-tér, Sas-szálloda kapuja mellett.**UTOLSÓ NAP.**

3569. szám alatt törvényileg védve.

Tükör posztó,

egyedüli szintartó és vizmentes

női posztó kelme.

Kizárólagos eladási jog Bihar és Erdély részére.

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Női kosztüm kelme.

Női kosztüm kelme.

Kivánatra
ingyen

Megjelent az őszi-téli képes árjegyzék

Kivánatra
ingyen

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító NAGYVÁRAD, Kishidfő.
férfi-, fiu-, gyermek- és leánykaruha-telepe.A
„Nagyváradai Hitelbank“

résztársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamatláb

és a legelőnyösebb feltételek mellett

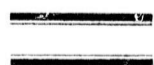
törlesztéses
jelzálogkölcönöket

nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt fo-
lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsü-bizo-
nyítvány mutatandó be. Drágábbkamatozásu kölcsönöket bélyeg- és
illetékmentesen convertál.Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:6 hóig elhelyezett 5%-os kamatot
összeg után fizet.Előnyös feltételek mellett leszámítol
váltókat.Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

79

Az igazgatóság.

Hatóságilag engedélyezett **végeladás!**Más vállalat miatt helybeli
kézmű-, divatáru- és confection-
(kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket
feloszlattuk s az árukat készpénz fizetés
mellett gyári áron alul kiárusítottuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.

